

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DE LA SACU (JUD. CARAȘ-SEVERIN), DIN ANII 1995-1996

Se prezintă rezultatele cercetărilor efectuate la Sacu (jud. Caraș-Severin), punctul "Țărinioară-Pelcea", în anii 1995 și 1996, în așezările aparținând grupului cultural Balta Sărată și culturii Basarabi.

Cercetările arheologice sistematice¹ în punctul "Țărinioară-Pelcea", din anii 1995-1996, au fost efectuate în aceeași zonă², apropiată de secțiunile din anii 1987 și 1994.

Cercetările arheologice din anul 1995

Secțiunea S₁/1995 a fost amplasată la 15 m S-V de S₃/1994, având orientarea E-V, cu dimensiunile de 2 x 15 m.

Stratigrafia este următoarea: 0-0,30 m - nivelul actual al solului; între 0,30-0,50 m apare un nivel de lut gălbui, compact, puțin pigmentat (cu chirpici și cărbune), în care au apărut, sporadic, fragmente ceramice aparținând culturii Basarabi³; acest nivel suprapune un nivel atribuit grupului cultural Balta Sărată, situat între adâncimile 0,50 și 0,70 m, fiind compus din lut galben-cenușiu, pigmentat mai pronunțat cu chirpici și cărbune. Fragmentele ceramice (fig. I-II) au forme și ornamente tipice acestui grup cultural, putând fi atribuite celei de-a doua faze (II) a acestuia. De la 0,70 m apare solul steril, compus din lut mâlos.

Secțiunea S₂/1995 a fost orientată E-V și a avut dimensiunile de 1 x 25 m. Din punct de vedere stratigrafic, situația este identică cu cea din S₁/1995. Fragmentele ceramice găsite (fig. III/5-7) sunt caracteristice aceleiași faze a grupului cultural Balta Sărată. În același timp, apar și ornamente noi, neîntâlnite, până în prezent, în vreo altă așezare aparținând acestui grup cultural (fig. III/1-4). Acest nou ornament este alcătuit din mici "virgule" imprimate, asociate cu cerculețe, de asemenea imprimate, linii incizate în ghirlandă, benzi de linii și caneluri fine, orizontale.

Cercetările arheologice din anul 1996

Secțiunea S₁/1996 a fost amplasată la 10 m spre sud de S₁/1994, orientată est-vest, cu dimensiunile 10 x 2 m.

Stratigrafia se înfățișează astfel (fig. V/a): între adâncimile 0 și 0,30 m - solul actual; între 0,30 și 0,50 m - nivelul aparținând culturii Basarabi, iar între 0,50 și 0,70 m apare nivelul atribuit grupului Balta Sărată. Solul steril apare la adâncimea de 0,70 m, fiind compus din același lut mâlos. Între m. 5,5 și 9 a fost surprins un bordei (B₁/1996), aparținând grupului cultural Balta Sărată (fig. V/b), care se adâncește în sol până la adâncimea de 0,90 m. Între m. 6,10 și 6,50, la adâncimea de 0,70 m, a apărut o vatră de formă ovală, cu dimensiunile de 0,50 x 0,40 m, prost conservată. Sub această vatră au apărut, sporadic, fragmente ceramice ale acestui grup cultural din epoca bronzului (fig. IV/2,3,7). Între m. 6,40 și 7,10, la adâncimea de 0,60 m, a fost dezvelită o aglomerare de fragmente ceramice și pietre de râu. Această platformă se extinde și în S₂/1996, care era paralelă cu S₁/1996. După desființarea martorului ce separa aceste două secțiuni, acest bordei nu se mai continua în S₂/1996. Remarcăm că în apropierea lui B₁/1996, în caroul 4-5, la adâncimea de 0,80 m, a apărut o spatulă din bronz (fig. IV/1), cu dimensiunile de: L=9,5 cm și D=0,3 cm. La unul din capete este aplatizată (l=0,5 cm), iar celălalt fiind ascuțit. Până în prezent este singurul obiect din bronz descoperit într-o săpătură arheologică⁴, într-un "sit" aparținând grupului cultural Balta Sărată.

Secțiunea S₃/1996 a fost amplasată la 50 m N de S₁/1996, cu orientare nord-sud și dimensiunile de 10 x 2 m.

Stratigrafia este următoarea: între adâncimile 0 și 0,40 m - solul actual; între 0,40 și 0,50 m apare nivelul Basarabi, care între m 1,40-6,40 se adâncește până la 0,90 m (străpungând nivelul grupului cultural Balta Sărată, care apare între 0,50 și 0,70 m). Această situație stratigrafică ne-a determinat să concluzionăm că este vorba de un bordei (B₂/1996). Materialul arheologic din acest complex aparține culturii Basarabi. Sub 0,90 m, apare solul steril compus din lut mîlos.

Pentru a verifica extinderea sitului arheologic spre S, a fost efectuată o secțiune (S₄/1996), orientată E-V, cu dimensiunile de 10 x 1 m, la 40 m sud de S₁/1996. Această secțiune a confirmat ipoteza că așezarea nu se extinde în această parte de sud. Până la adâncimea de 1 m, solul este alcătuit dintr-un lut mîlos, compact, fără urme arheologice.

Cu această campanie arheologică considerăm că cercetarea arheologică a sitului din punctul "Țărinoară-Pelcea", com. Sacu, jud. Caraș-Severin este încheiată, fără ca aceste așezări preistorice să fie cercetate exhaustiv. Nu am putut identifica urme de gropi de pari sau gropi de provizii, datorită compoziției și structurii solului, care prezintă diferențe extrem de reduse de culoare. În cadrul bordeielor cercetate, ne-am ghidat după existența aglomerărilor ceramice, de chirpici (cu urme de nuiele), vetre, platforme de mici dimensiuni din piatră de râu și alte artefacte din piatră (fragmente de râșniță, calapoade etc).

În ceea ce privește materialul arheologic găsit în nivelul aparținând epocii bronzului, îl încadrăm în faza a II-a a grupului cultural Balta Sărată⁵.

Petru ROGOZEA, Valentin CEDICĂ
(Timișoara)

NOTE

1. P. Rogozea, *Cercetările arheologice din anul 1994 de la Sacu, jud. Caraș-Severin*, Cercetări arheologice în aria nord-tracă, București, I, 1995, p.189-198.

2. *Ibidem*, pl. I.

3. Materialul ceramic aparținând culturii Basarabi va fi prelucrat de M. Gumă.

4. Colegul M. Gumă ne-a semnalat că în așezarea aparținând grupului cultural Balta Sărată de la Valea Timișului a fost descoperită o foiță din bronz, prost conservată.

5. P. Rogozea, *Cronologia grupului cultural Balta Sărată*, AnB, s.n., Arheologie-Istorie, Timișoara, III, 1994, p. 180, pl. I.

ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS FROM SACU (CARAȘ-SEVERIN COUNTY) IN 1995 AND 1996

Summary

The paper presents the results of the archaeological excavations carried out in the site "Pelcea-Țărinoară" near the village Sacu (Caraș-Severin county).

The researches pointed to the existence of two superposed prehistoric settlements. The older one belongs to the Balta Sărată cultural group phase II (Middle Bronze Age), while the second has been assigned to the Basarabi culture (Middle Early Iron Age).

Ceramics, stone artefacts, as well as dugouts assigned to both cultural layers have been discovered, together with a bronze object (spatula), belonging to the Balta Sărată cultural group, the only bronze object known to be discovered in this cultural group spreading area.

LIST OF ILLUSTRATIONS

- Fig. I Sacu-ceramics assigned to Balta Sărată cultural group phase II, from Trench 1/1995.
- Fig. II Sacu-ceramics assigned to Balta Sărată cultural group phase II, from Trench 1/1995.
- Fig. III Sacu-ceramics assigned to Balta Sărată cultural group phase II, from Trench 2/1995.
- Fig. IV Sacu. 1 - Bronze spatula, from T1/1995; 2, 3, 7 - ceramics assigned to Balta Sărată cultural group phase II, from T1/1996; 4-6, 8 - ceramics assigned to Balta Sărată cultural group phase II, from T2/1996.
- Fig. V Sacu. a - The profile of the southern wall of T1/1996; b - The plan of the dugout B₁/1996.
- Fig. VI Sacu. a - The profile of the eastern wall of T3/1996; b - The plan of dugout B₂/1996.

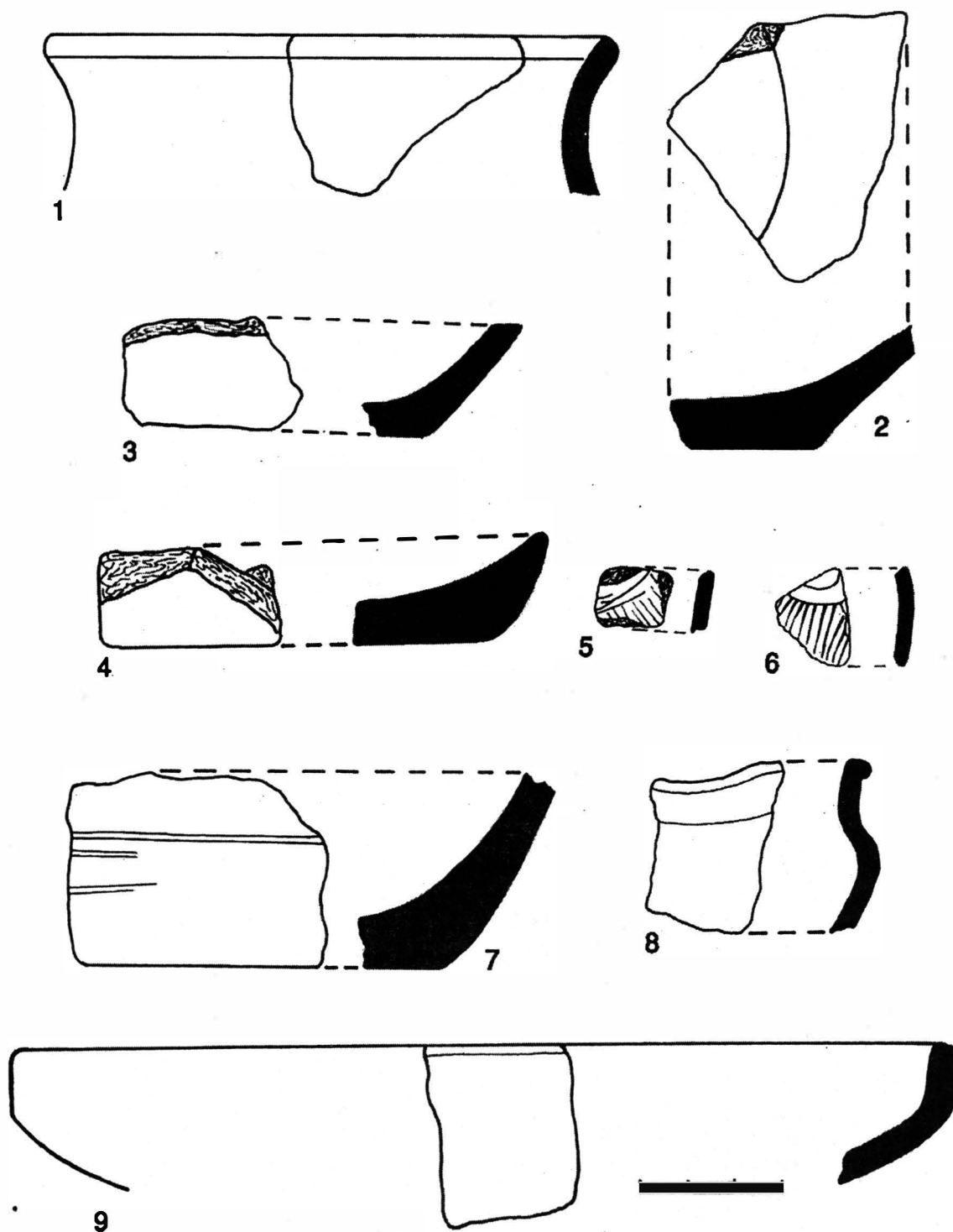

Fig. I. Sacu - fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată (faza II) din S_I/1995.

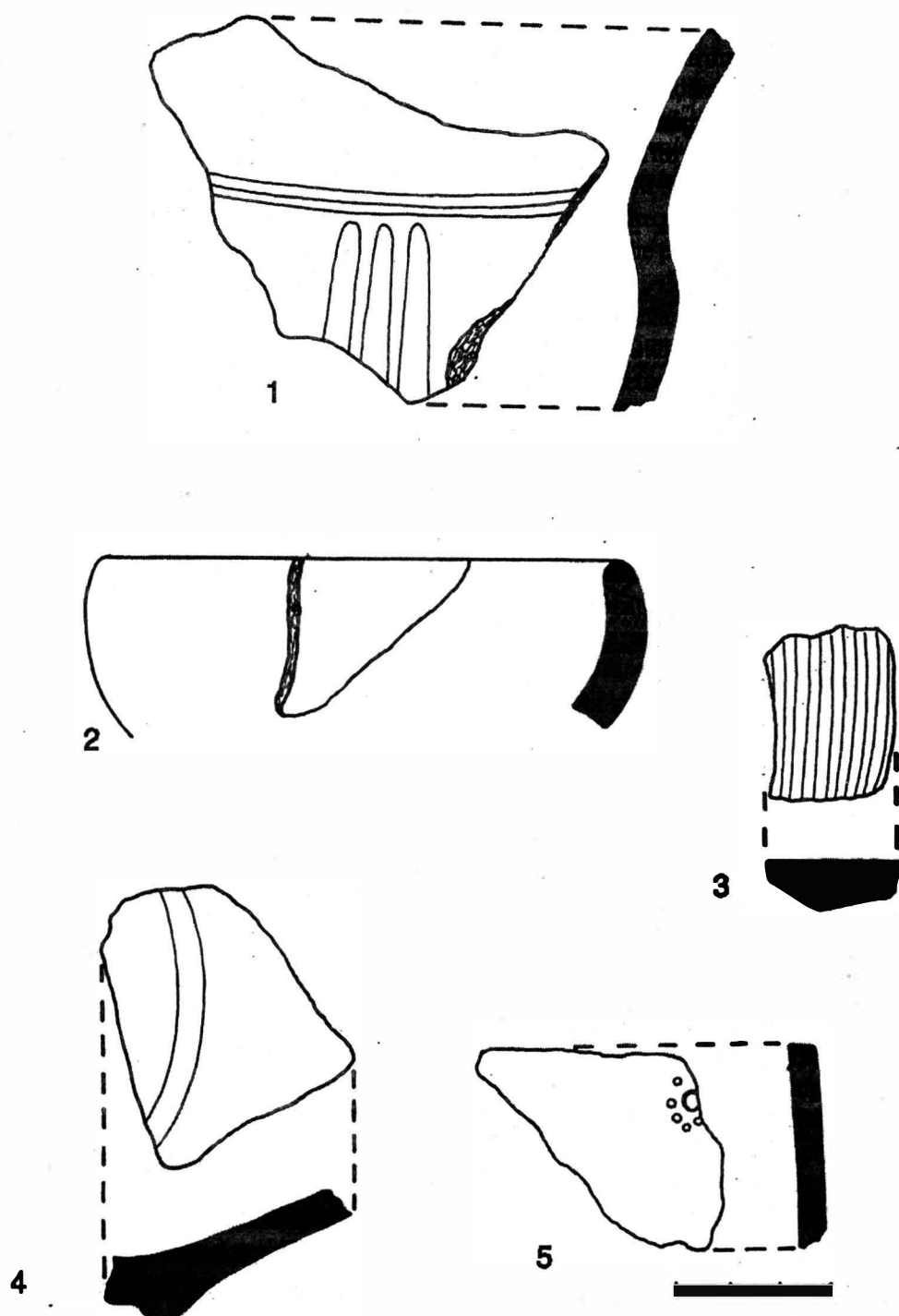

Fig. II. Sacu - fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată (faza II) din S₁/1995.

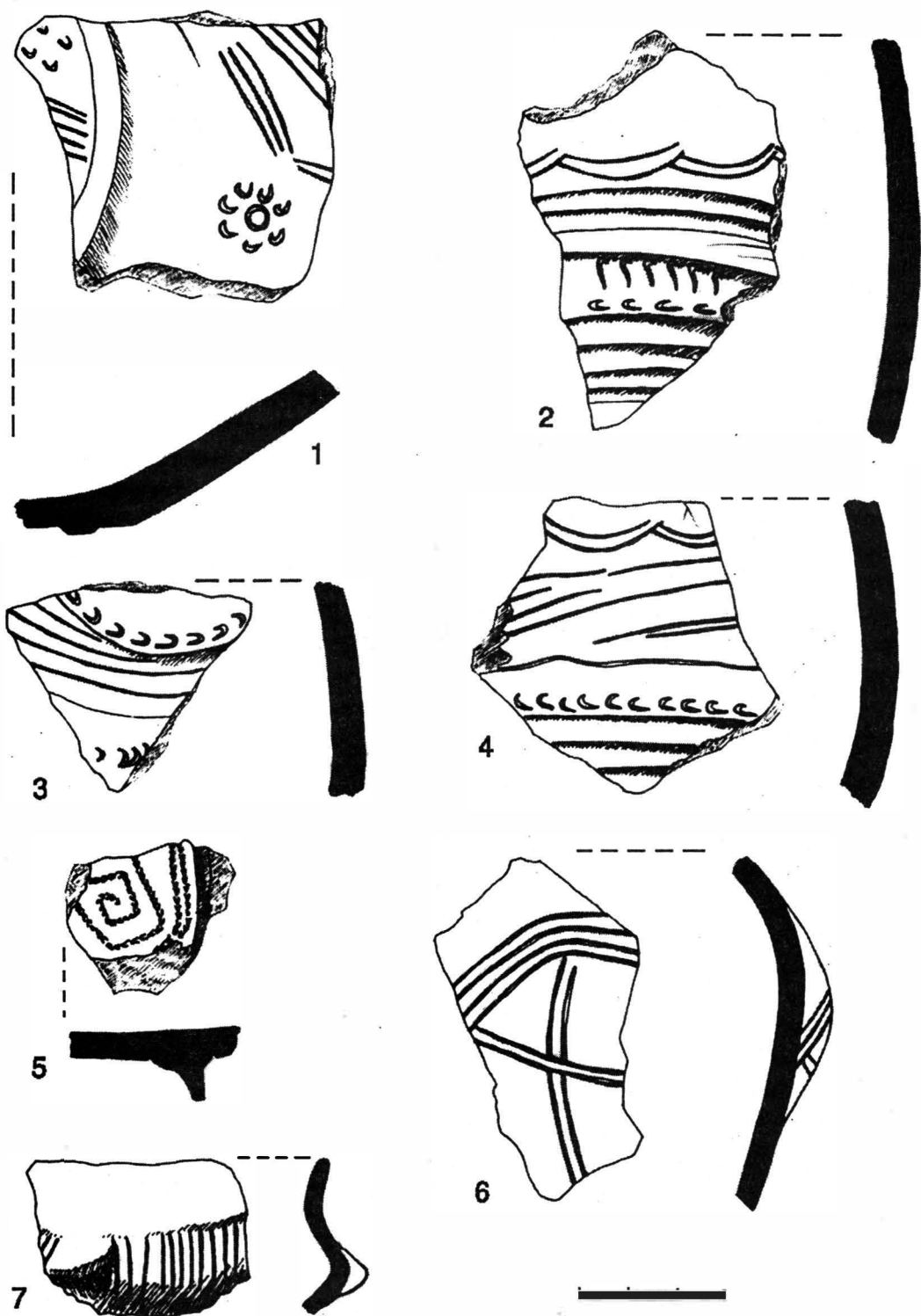

Fig. III. Sacu - fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată (faza II) din S₂/1995.

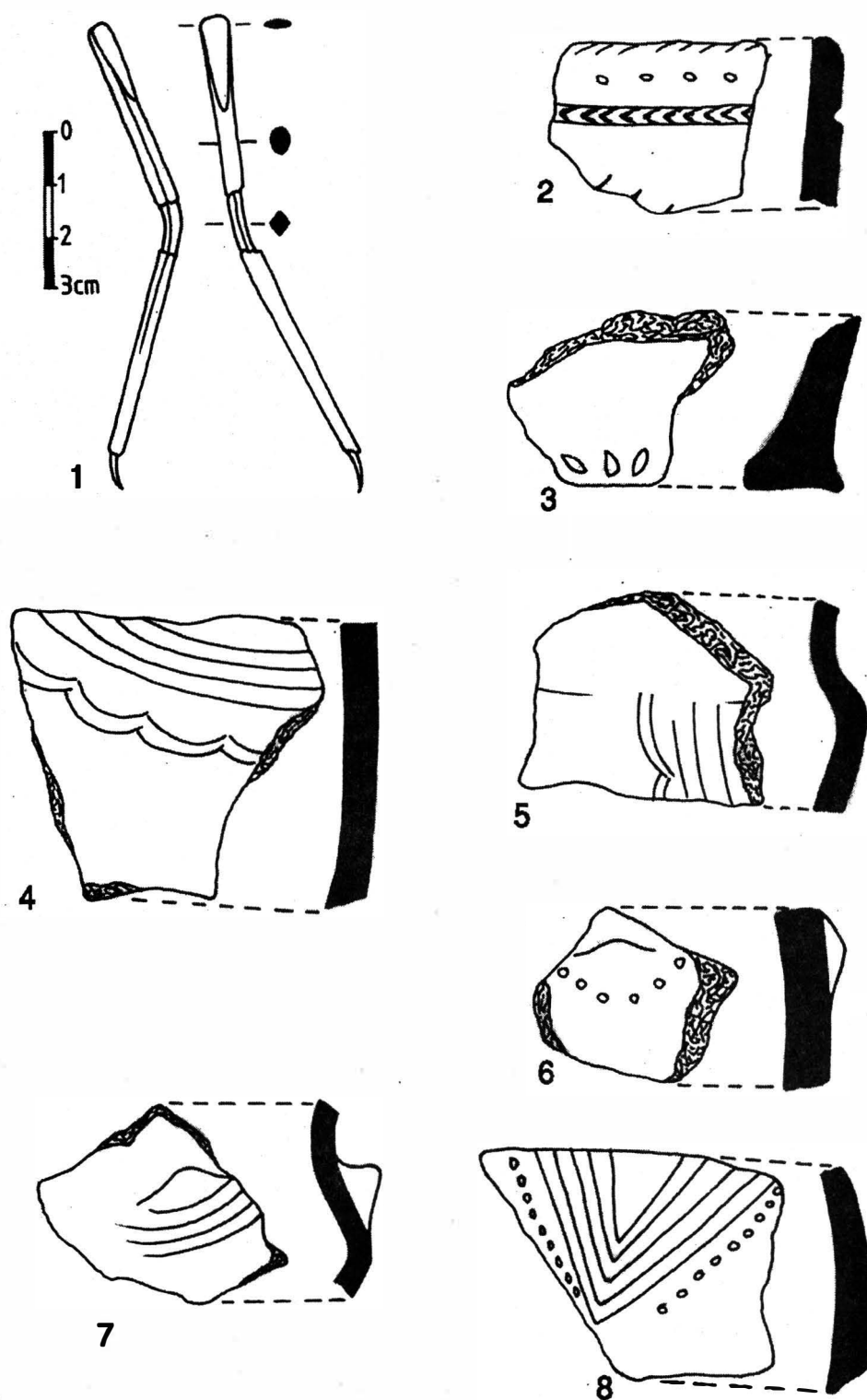

Fig. IV. Sacu. 1 - spatulă din bronz, din S₁/1996; 2, 3, 7 - fragmente ceramice din S₁/1996, grupul cultural Balta Sărată II; 4-6, 8 - fragmente ceramice din S₂/1996, grupul cultural Balta Sărată II.

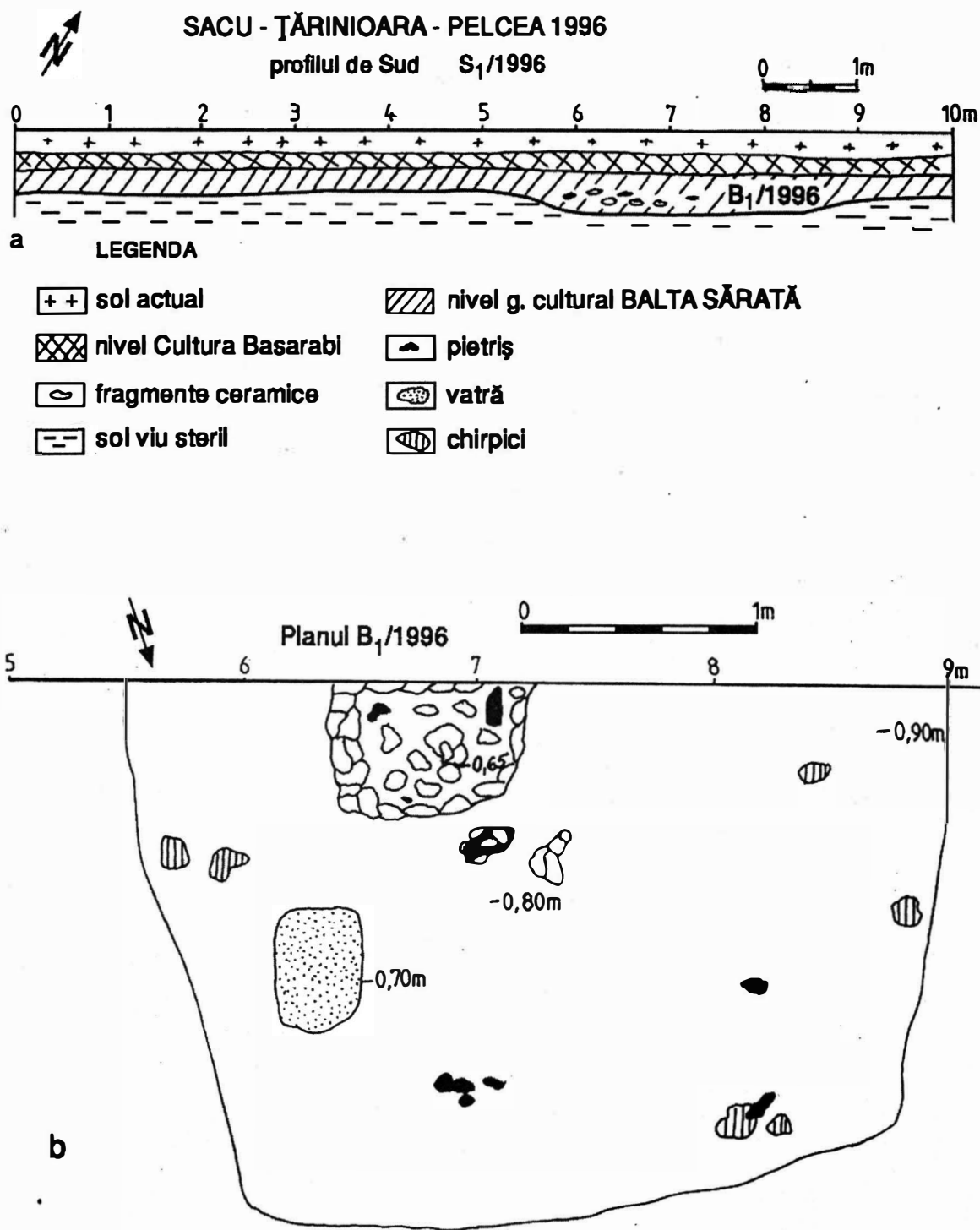

Fig. V. Sacu. a - profilul peretelui de S al S₁/1996; b - planul bordeiului B₁/1996.

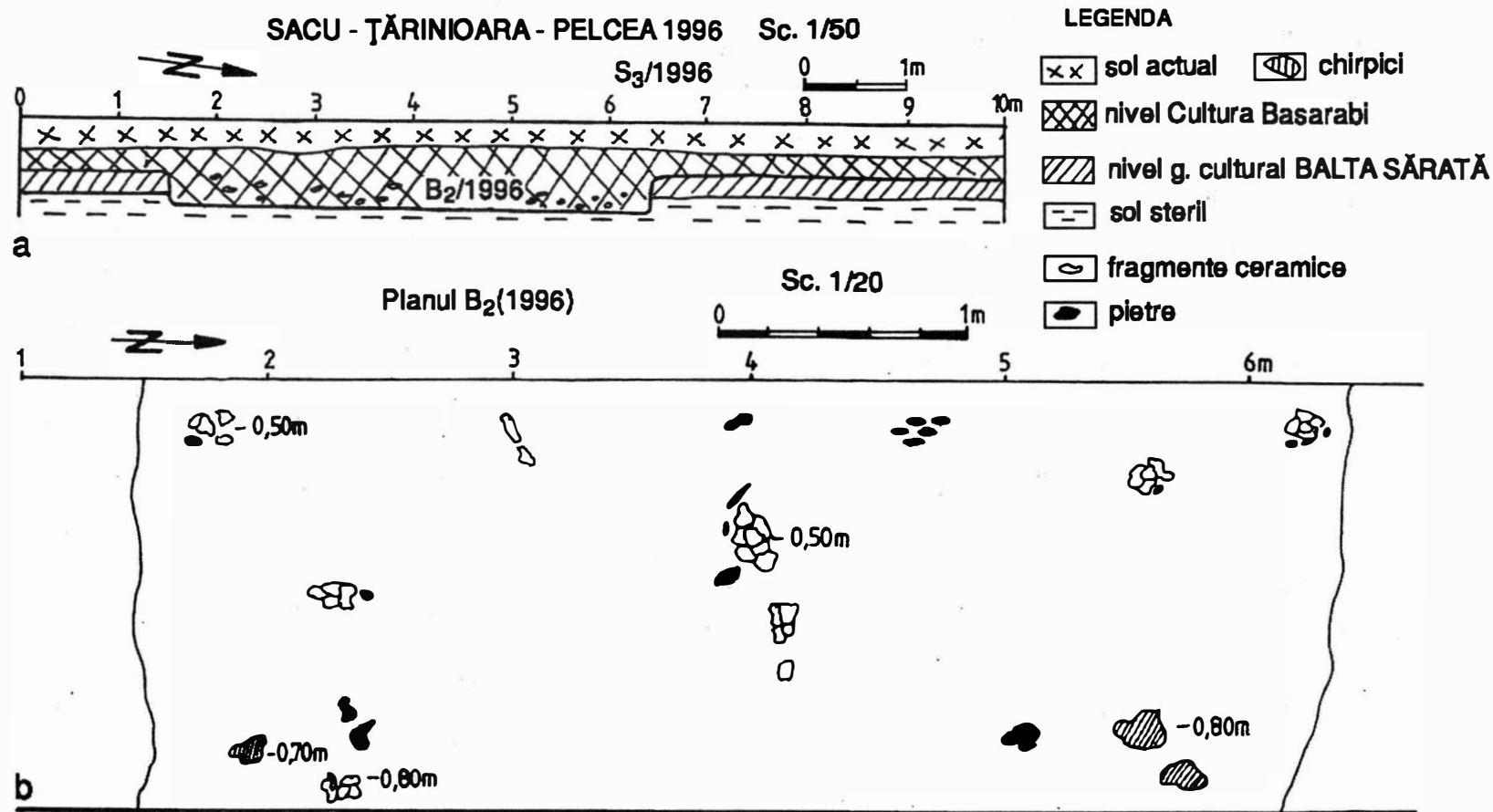

Fig. VI. Sacu. a - profilul peretelui de E al S₃/1996; b - planul bordeiului B₂/1996.